

J.J. Cremer.

Ingezonden brief van J.J. Cremer in het Dagblad van ZuidHolland en s Gravenhage van 19 november 1864 over Arnold Ising¹ .

Publicatieoverzicht:

1e druk in: Dagblad van ZuidHolland en s Gravenhage, 19 november 1864. No. 274. S Gravenhage: H.C. Susan CH zoon (firma P.E. van Staden en zoon), 1864.

Op 15 november 1864 hield A.L.H. Ising een voordracht bij het genootschap Oefening kweekt kennis² in Den Haag. Ising las een deel voor uit zijn toen nog ongepubliceerde roman 'De graaf de Saint-Ybar' welke in 1867 zou verschijnen. De redacteur van het Dagblad van Zuid-Holland en s Gravenhage noemde de voordracht Ising in de openingszin maar ging verder niet in op zijn voordracht. Johan Gram, die ook optrad, kreeg uitgebreid complimenten van de krant.

Cremer, een goede vriend van Ising, was daar zeer ontevreden over en schreef een ingezonden brief om zijn beklag te doen. De krant publiceerde de brief, maar liet weten weinig onder de indruk te zijn van de voordracht van Ising.

A.J.H. Ising

---

¹ Arnold Leopold Hendrik Ising (Den Haag, 24 september 1824 – aldaar, 14 oktober 1898) was een Nederlands schrijver en literatuurcriticus.

² Het letterlievend genootschap Oefening Kweekt Kennis werd opgericht op 28 februari 1834 en stond onder leiding van de dichter Samuel Johannes van den Bergh, in het dagelijks leven drogist in de Schoolstraat. Het secretariaat berustte in 1966 bij het Letterkundig Museum. In 1987 werd voor het laatst door het enig overgebleven bestuurslid Pierre H. Dubois (overleden in 1999) een bestuurshandeling verricht.

Cremer hield de ingezonden brief buiten zijn verzamelde Romantische werken.

De historische studie 'De graaf van Saint-Ybar' kreeg slechts een druk, maar kreeg in de pers in het algemeen goede recensies.

Ingezonden Stukken.

Mijnheer de Redacteur!

Met genoegen las ik in uw Blad van 15 Nov. een kort verslag der jongste vergadering van het letterkundig genootschap *Oefening kweekt kennis*. Met genoegen, dewijl daarin aan de geestige "bijdrage" van den heer Gram de hulde werd gebragt die zij ten volle verdient. Intusschen moest het mij treffen, dat van de zoo verdienstelijke "lezing" van den heer Ising, den ijverigen secretaris van het genootschap, slechts ter loops werd gewaagd. Immers het fragment uit een nog onuitgegeven roman van dien heer, waarin hij onder anderen den dichter van Hofwijk, den génialen Huygens, naast zijne geestverwanten ten tooneele voert, getuigde van zooveel talent bij naauwgezette studie, en gaf door de boeiende wijze waarop het verhaald werd, zooveel genoegen, dat ik mij gedrongen gevoel, om ook den heer Ising openlijk dank te zeggen voor het genot dat hij verschafte, en den wensch er bij te voegen dat hij weldra de voldoening zal smaken, der Nederlandsche letterkunde de schoonste vrucht zijner studie en fantazy te hebben geschonken.

Als ter aanvulling van het door u gegeven berigt, zult u met de opname van deze regelen verplichten,

's GRAVENHAGE, 16 Nov. 1864.   Uw Dw. Dienaar,
J. J. CREMER.

[Wij meenen hierbij de opmerking te moeten voegen dat wij geen vrijheid meenden te hebben, het ons naar gewoonte toegezonden verslag, in onze kolommen op te nemen, daar wij in de appreciatie van de letterkundige verdiensten des heeren Ising met den geachten inzender van bovenstaand stukje hemelsbreed verschillen.   RED.]

Het betreffende artikel in het Dagblad:

Gister avond trad in *Oefening breekt kennis* als hoofdspreker op de heer **Ising**, die een historische-romantisch fragment tot onderwerp maakte van zijne lezing.

De heer **Gram**, die als tweede spreker, ook wel bijdrager genoemd, optrad, gaf ons eenige losse tafereeltjes te zien, «Op de ladder» geteekend, die uitmuntten door bevalligheid en losheid van teekening en warmte van koloriet. Zijn Kees de verwer en pothuisman, zijn Bachusheid en diens lieve gemalinne, zijn zuchtend huwelijks-paar en de zuchtende ongehuwden, zijn teekenmeester — de teekenen geworden penseel — en zijn schilder — de prozaman geworden kunstenaar — : zij waren allen werkelijk welgeslaagde typen en gaven ieder afzonderlijk, in meerdere of mindere mate, van zijn aanleg en ontwikkeling het meest gunstig en eervol getuigenis. Spreker zal het ons wel ten goede houden, dat wij zijn aardigheden niet kunnen teruggeven: ook hier zou vermelding zoo ligt verwatering worden. Wij gelooven dat de stemming van het publiek ten slotte iets met die van sprekers slot-personaadje gemeen had, althans niet minder dan die van den «tevrede hond», werd zij, in 't luid applaus, als eene zeer tevrede openbaar.

zeldzaam het genoeg smaakt een oorspronkelijk nederlandsch kunstwerk in proza, een neder-

[p. 319]

landschen roman aan te treffen, zou niet ten eenemale teleurgesteld worden, zoo zij met welwillendheid het bestaan van Isings *Saint-Ybar* opmerkte. De valkenjacht is uitmuntend geschilderd - ieder detail met beknoptheid, netheid en studie beschreven. Het gantsche werk deelt in deze goede eigenschappen, misschien heerscht de zucht tot beknoptheid, tot degelijkheid wat al te sterk in het met echte kunstenaarssoberheid aangelegde bestek van dezen roman.

De Graaf de *Saint-Ybar* is veeleer een historische studie, dan een historische roman. De fransche Graaf, een historische personage, is de eenige hoofdfiguur - voor hem is al de belangstelling, de liefde, de studie van den auteur. Hij treed op in het tijdvak van Augustus 1647 tot Februari 1648 en poogt te 'sGravenhage de politiek van, Mazarin en Anna van Oostenrijk tegen te werken, door het sluiten van een afzonderlijken vrede tusschen de Geüniëerde Gewesten en Spanje te bevorderen. *Saint-Ybars* antecedenten in Parijs zijn door den gewetensnauwen onderzoeker zóo beknopt saâmgevat, dat een oningewijde zich in het hoog gezelschap, 't welk te midden van het tweede hoofdstuk wordt ten tooneele gebracht, niet aanstonds t'huis gevoelt. Madame de Longueville, de prins van Condé, de Graaf d'Avaux, de Coadjutor de Retz en madame de Chévreuse verschijnen allen zeer snel in een kort exposé, dat tweemaal gelezen mag worden, om *Saint-Ybars* positie in den Haag volkomen te vatten. Al de overige personen van deze uitmuntende studie, Willem II, Ridder Constantijn Huyghens en zijn gezin, Westerbaen, de Raadsheer de Knuit, Amalia van Solms, Jonkheer van der Lisse en de dochter van de Knuit groepeeren zich om hem henen, zijn vluchtigens met een paar potloodstrepen, maar scherp en geestig geschetst.

[p. 320]

[p. 320]

Westerbaen deelt, dunkt me, te veel in de gratie van den auteur. Ik heb iets bizonders tegen Westerbaen, den man, die de weduwe van den onschuldig onthalsden Groenevelt huwde, die zich genoegelijk vermeyen kon in het bezit der nagelaten goederen van den zoon des Advokaats, die zijn leven in werkelooze villegiatuur doorknutselde en er eenige snipperuren uit afzonderde, om een uitval te wagen tegen den koninklijken Vondel. Ising heeft hem ook ergens te recht eenige kleine hatelijkheden tegen Vondel in den mond gelegd - maar voor 't overige zoo zeer in de schaduw gesteld, dat deze vluchtige opmerking reeds te uitvoerig voor zijne onbeduidende figuur is.

En schoon nu de Graaf de *Saint-Ybar* uit een geïllustreerd tijdschrift is overdrukt - geïllustreerd door de bevallige tooverstif van Charles Rochussen - beken ik ten slotte gaarne, dat ik de uitgave van dit kunstwerk met groote sympathie heb begroet, omdat het inderdaad jammer zou geweest zijn, indien deze degelijke studie in de kolommen van een tijdschrift verspreid gebleven en daarom wellicht minder bekend ware geworden, dan zij verdiende. Het lot van sommige boeken is dikwijls zeer zonderling - het eene maakt reputatie om de gevestigde reputatie van zijn auteur, het ander om de fraaye kleuren van het reusachtig aanplakbiljet zijns uitgevers. Isings werk verdiende mijn lof waarlijk niet om de allerliefste houtsnê-gravuren van Rochussen - het boekjen is net en bevallig uitgegeven - maar verre het beste is de consciëntieuze kompositie van den kernachtigen auteur.

April 1867.

Ontwikkelingsgang der Nederlandsche letterkunde, 1908-1921:

Even getrouw aan de historie, te getrouw zelfs om aan de verbeelding genoegzame speelruimte te laten, is de roman, dien ARNOLD ISING (geb. 1824 † 1898) in 1867 uitgaf onder den titel *De Graaf van Saint-Ybar*, met dezen Franschen graaf, eerst te Parijs, maar al spoedig in Den Haag, als middelpunt van eene breede schaar historische personen, onder welke hij intrigeert om, in strijd met de wenschen van Mazarin, onze Republiek in 1647 een afzonderlijken vrede met Spanje te doen sluiten.

Tegenover ISING, wiens werk bijna meer historie dan roman is, schoot de Alkmaarsche bakker EVERT MASDORP (geb. 1818

www.jacobcremer.nl

Laatst bijgewerkt: 8 april 2026.

www.jacobcremer.nl

